

Remiss – Förskola för alla barn – för bättre språkutveckling i svenska

Beslut

Utbildningsnämnden föreslår kommunstyrelsen att fatta följande beslut:

Kommunstyrelsen antar förslag till yttrande i enlighet med bilaga 3 till utbildningsnämndens protokoll.

Sammanfattning av ärendet

Utredningen Förskola för alla barn – för bättre språkutveckling i svenska (SOU 2020:67), har överlämnat sitt betänkande till regeringen. Utbildningsdepartementet har skickat betänkandet på remiss och svar ska lämnas senast 21 maj 2021. Utredningen lämnar förslag som syftar till att dels öka deltagandet i förskolan bland barn i 3-5 års ålder, dels stärka förskolans arbete med barnens språkutveckling i svenska, bland annat när det gäller nyanlända barn, barn med annat modersmål än svenska och barn med socioekonomiskt svag bakgrund. De åtgärder som föreslås är att kommunerna ska bedriva uppsökande verksamhet, kommunerna ska direktinskriva vissa barn i förskolan och införande av obligatorisk förskola från 5 års ålder.

I förslaget till remissyttrande påtalar utbildningsnämnden att ett system med direktinskrivning i förskola inte är den bästa vägen för att få fler barn i förskolan. Vårdnadshavare ska få information så att de kan göra ett aktivt val av förskola för sitt barn. Vidare anser utbildningsnämnden att en obligatorisk förskola för 5-åringar innebär en stor och genomgripande förändring i det svenska skolsystemet. En sådan förändring bör föregås av ett gediget utredningsarbete med en väl genomarbetad konsekvensanalys. Utbildningsnämnden anser att utredningen vare sig utrett frågan tillräckligt eller gjort en fullödig konsekvensanalys av ett införande av elvaårig skolplikt i Sverige. Ett införande av skolplikt vid 5 års ålder påverkar alla barn och vårdnadshavare och då räcker det inte med att basera förslaget på behovet för en liten grupp barn utan att ha prövat alternativa vägar.

Yrkanden

Andreas Andersson (S) yrkade bifall till eget förslag till yttrande i enlighet med bilaga 1 till protokollet.

Mikael Carlsson (NL) yrkade bifall till eget förslag till yttrande i enlighet med bilaga 2 till protokollet.

Martin Gunnesson (KD) yrkade bifall till eget förslag till yttrande i enlighet med bilaga 3 till protokollet. I yrkandet instämde Olga Anikina (C).

Anne Wetterlin (MP) yrkade bifall till enhetens förslag till yttrande.

Sammanträdet ajournerades kl 18:52.

Förhandlingarna återupptogs kl 19:00.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	----------------------	--------------------

Beslutsgång

Ordförande ställde proposition på förslagen var för sig och fann att utbildningsnämnden beslutade i enlighet med Martin Gunnessons yrkande.

Andreas Andersson (S) begärde att motförslag skulle utses.

Ordförande ställde proposition på Anderas Anderssons, Mikael Carlssons och Anne Wetterlinds yrkande var för sig och fann att utbildningsnämnden utsett Andreas Anderssons yrkande till motförslag.

Ordförande ställde Martin Gunnessons yrkande mot Andreas Anderssons yrkande och fann att utbildningsnämnden biföll Martin Gunnessons yrkande.

Protokollsanteckning

Olga Anikina lät anteckna följande för Centerpartiet:

Centerpartiet värnar om att alla familjer ska få bestämma själva vad som passar deras familjesituation och deras barn utifrån deras behov. Förslaget om en obligatorisk förskola från femårsålder kan slå hårt mot familjer som valt andra alternativ för deras barn, på grund av barnets hälsa till exempel eller andra skäl. Det är även anmärkningsvärt att nyanlända barn, som varit i Sverige i kortare tid än fem år, ska direktinskrivas i förskolan enligt förslaget. Där är vi i Centerpartiet tacksamma för att enheten har lyft Nackas aktiva skolval som ett viktigt perspektiv i yttrandet. Vi ser med fördel på att en strategi för att få fler familjer att välja en förskola bygger på kommunikation och information - istället för tvång. Vi är väldigt nöjda över att alliansen kunde landa i ett yttrande som ännu tydligare markerar mot förslagets olika delar. Det finns effektivare sätt att åstadkomma bättre språkkunskaper på än en obligatorisk förskola, som skulle kräva en enorm förändring av svensk skola.

Andreas Andersson lät anteckna följande för Socialdemokraterna:

Vi är mycket positiva till förslagen om uppsökande verksamhet samt kompetenshöjande åtgärder, och är glada över att kunna enas kring dem i remissvaret. Det är av stor vikt att vi kan höja andelen utbildad personal i förskolan och därmed ge våra barn bättre förutsättningar för lärande redan i unga år. Det är därutöver alltid önskvärt att alla vårdnadshavare känner till vilka möjligheter som finns för sina barn, att få ut mer information om förskolan är därför en bra ambition.

Vi är även positiva till förslaget om direktinskrivning i förskolan. Det kan komma att leda till att fler barn ingår i verksamheten, i synnerhet i grupper där deltagandet idag är lite lägre. Valfriheten består, men systemet för anmälan förändras. Självklart ska ingen ha sitt barn på en förskola man inte anser passar, det är därför viktigt att detta kombineras med information om vilka möjligheter som finns för aktivt val av förskola eller pedagogisk omsorg.

Förslaget om obligatorisk förskola från 5 års ålder, och därmed förlängd skolplikt, är något vi är positiva till. Det behöver dock utredas ordentligt innan ett eventuellt införande, inte minst med tanke på att skolplikten förlängdes med ett år relativt nyligen. Faktorer såsom tillgång till förskoleplatser, uppdateringar av läroplanen och vilka effekter reformen skulle få på barnens lärande måste redas ut.

Mikael Carlsson (NL) lät anteckna följande:

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	----------------------	--------------------

Nackalistan anser att det är viktigt att alla barn ges rätt förutsättningar för att lära sig språket på ett för individen optimalt sätt. Det är jättebra att man nu på allvar börjar ta tag i denna fråga och kommer med förslag. Nackalistan vill dock se lite ändringar i det förslag som presenteras bl.a så är vi tveksamma till att göra förskolan obligatorisk från fem års ålder utan vill istället se en ökad flexibilitet i den ålder då man börjar i förskoleklass. Nackalistan har under lång tid arbetat för att minska gruppstorlekarna på våra förskolor, detta skulle ge alla barn ökade möjligheter att få träna språket i vardagliga situationer och betyda mycket för många barns språkutveckling. Förskolan har en viktig roll och vi från Nackalistan tror att det första steget för att förbättra barns språkutveckling är att ge pedagogerna rätt förutsättningar för sitt arbete.

Anne Wetterlind (MP) lät anteckna följande:

Nacka kommun har i dagsläget relativt få barn som inte är inskrivna inom någon form av förskoleverksamhet, Nacka kommun är redan i framkant med att arbeta på ett strukturerat sätt med de vårdnadshavare som har förskolebarn som inte är inskrivna och kommunen har också en stor satsning på öppna förskolor. MP anser att ovedersägligen är det så att den svenska förskole-verksamheten har många kvaliteter som gynnar en allsidig utveckling hos de inskrivna förskolebarnen och att satsningen på verksamhetsformen Öppna förskolor, den satsningen skall givetvis kvarstå. Nacka kommun har i nuläget 5 öppna förskolor och de öppna förskolornas verksamhet är en kraftfull och ändamålsenlig investering för framtiden. En investering i söner och döttrars trygghet, välbefinnande och hälsa utifrån en pragmatisk vision om en röd tråd av föräldrastöd, hälsa, lärande och utveckling av trygga och självständiga individer som ges möjlighet att ta del av och delta i samhället. Syftet med denna samverkan är att barnen skall uppleva kontinuitet och sammanhang i tillvaron.

Det är av vikt att en problematik löses med rätt val av lösningar, de vårdnadshavare som inte väljer att ha sina minsta inskrivna inom någon typ av förskoleverksamhet, de är inte alls någon homogen grupp, en del av dessa vårdnadshavare har både en stark anknytning till arbetsmarknaden - och samhället samt talar en flytande svenska, varvid den enda saliggörande lösningen, då inte kan vara en direktinskrivning i någon form av förskoleverksamhet. Utan det behövs ett omfattande paket av lösningar. Fler individuella & jämlika satsningar med syftet att underlätta inträdet på arbetsmarknaden, bättre matchning och krafttag mot den åtgärdsinflation som råder på AF, där individer matchas på en felaktig nivå bland arbetsmarknadsåtgärder, ett pensionssystem som möjliggör att många med 40 års yrkesarbetande endast erhåller en garantipension, landets SFI- utbildningar uppnår tyvärr differentierande resultat, det behövs arbeta med arbetsgivares föreställningar om den optimala arbetstagare, arbetssökandes föreställningar om den svenska arbetsmarknaden, situationen på bostadsmarknaden kan skapa ohälsa och postnumret kan påverka anställningsbarheten etc.

Förskoleklassundervisning var mellan 1998 och 2018 namnet på en frivillig skolform i Sverige. Från hösten 2018 är den obligatorisk. Vilket innebär att det är alldeles för tidigt att dra slutsatser av denna förändring och att just nu sänka inträdesåldern ytterligare, det kan komma att bli en mycket förhastad idé. I studien av Lundqvist och Sandström (2020), där jämfördes två kommuners övergångsaktiviteter i samband med övergången mellan förskola-skola. Sex utvecklingsområden framkommer: 1) Personal på fritidshemmen behöver involveras. 2) Övergångsaktiviteter behöver utvärderas i större utsträckning. 3) Barnen

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	----------------------	--------------------

behöver involveras vid planering och utvärdering av aktiviteterna. 4) Skolan och förskolan behöver ha en speciell grupp som ansvarar för övergångsaktiviteterna. 5) Ett utökat erfarenhetsutbyte mellan yrkesverksamma behövs för att nå sammanhang kontinuitet och progression i barns lärande och utveckling. 6) Rutiner för barns övergångar behöver vara likartade och upplevas som rättvisa av barnen.

MP upplever att det fortfarande finns betydande svårigheter att få ihop förskolan- och skolans pedagogiska traditioner och det drabbar barnen som inte har någon större möjlighet att göra sin röst hörd. Att sänka ingångsåldern genom en direktinskrivning innan samhället fått ordning på den föregående sänkningen kan få helt oönskade konsekvenser. <http://mdh.diva-portal.org/smash/person.jsf?pid=authority-person%3A59497&dswid=-2594>

Handlingar i ärendet

Tjskr Remiss - Förskola för alla barn - för bättre språkutveckling i svenska

Bilaga Yttrande över betänkandet Förskola för alla - för bättre språkutveckling i svenska

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	----------------------	--------------------

Socialdemokraternas förslag till yttrande över betänkandet Förskola för alla barn – för bättre språkutveckling i svenska (SOU 2020:67)

Nacka kommun lämnar följande synpunkter gällande förslagen i betänkandet Förskola för alla barn – för bättre språkutveckling i svenska.

Sammanfattning

Nacka kommun instämmer i förslaget om kompetenshöjning för personal i förskolan och förslaget om en enhetlig utbildning till barnskötare.

Nacka kommun anser att en direktinskrivning i förskolan med största sannolikhet kommer att leda till att fler barn deltar i förskoleverksamheten, inte minst bland grupper som idag har lågt deltagande. Förslaget bör dock, om det genomförs, gälla alla barn och inte bara vissa.

Vidare anser Nacka kommun att förslaget om en obligatorisk förskola från 5 års ålder i grunden är positivt, men frågan bör utredas ytterligare. Ett införande av skolplikt vid 5 års ålder påverkar alla barn och vårdnadshavare och då måste alla för- och nackdelar i förslaget vägas mot varandra innan ett eventuellt införande.

Kommunen ska informera vårdnadshavare om förskolan genom uppsökande verksamhet

Nacka kommun instämmer i utredningens förslag om vikten att informera och kommunicera med vårdnadshavare vars barn inte är inskrivna i förskolan om rätten till allmän förskola. På vilket sätt det ska ske bör vara upp till varje kommun att avgöra.

Direktinskrivning i förskolan

Direktinskrivning av barn i den allmänna förskolan är ett bra sätt att öka antalet barn som tar del av den mycket viktiga pedagogiska verksamhet som förskolan erbjuder. Direktinskrivning i förskolan skulle göra att dagens opt-in-system skulle ersättas med ett opt-out-system, något som skulle kunna innebära att fler barn i grupper med dålig kännedom om det svenska skolsystemet deltar i förskoleverksamhet, utan att någon tvingas delta. Nacka kommun anser att direktinskrivning, i kombination med mer information och kommunikation med vårdnadshavare, är en bra väg för att få fler barn i förskolan.

Om direktinskrivning genomförs anser Nacka kommun att alla barn som inte är inskrivna i förskola eller pedagogisk omsorg ska skrivas in och inte bara vissa grupper av barn som utredningen föreslår. Detta för att ge alla barn samma möjligheter oavsett bakgrund.

Obligatorisk förskola från 5 års ålder

En obligatorisk förskola för 5 åringar innebär en stor och genomgripande förändring i det svenska skolsystemet. En sådan förändring bör föregås av ett gediget utredningsarbete med en väl genomarbetad konsekvensanalys. Nacka kommun anser emellertid att det är en bra ambition att gå mot ett införande av elvaårig skolplikt i Sverige. Ett införande av skolplikt vid 5 års ålder påverkar alla barn och vårdnadshavare och frågan måste utredas ordentligt innan ett eventuellt införande.

Fler förskollärare och barnskötare och kompetenshöjande åtgärder

Förslaget om kompetenshöjande åtgärder för personal inom förskolan är bra. Rektorer och huvudmän som verkar i Nacka har framfört synpunkter på brister i dagens barnskötarutbildning och då framför allt inom vuxenutbildningen. Därför är förslaget om ett enhetligt innehåll i utbildningen bra och önskvärd.

Nackalistans förslag till yttrande över betänkandet **Förskola för alla barn – för bättre språkutveckling i svenska**

Nackalistans tillägg till tjänstemannaförslaget i utbildningsnämnden är nedan gjorda i rött.

Direktinskrivning i förskolan

Direktinskrivning av barn i den allmänna förskolan betyder att förskoleplatser tas i anspråk som eventuellt inte kommer att utnyttjas och dessutom kommer kommunens administration att öka väsentligt. Eftersom den allmänna förskolan är frivillig kan det upplevas som ett tvång att barn direktinskrivs i förskolan. Möjligheten att välja förskola åsidosätts genom direktinskrivning då det finns en risk att det kan upplevas som ett tvång att gå på den förskola där barnet direktinskrivits. Nacka kommun anser att den bästa vägen för att få fler barn i förskolan och i den förskola som vårdnadshavare önskar är att informera och kommunicera med vårdnadshavare om deras rätt till allmän förskola och om utbudet av förskolor. Ett system där vårdnadshavare aktivt väljer förskola ger bättre förutsättningar för en bra förskoleplacering.

Nacka kommun anser att en bättre lösning vore att alla vårdnadshavare till barn som uppnår ålder för allmän förskola ges ett obligatoriskt förskoleval likt det skolval vi har idag. Det skall där gå att helt välja bort förskola om man så önskar eller välja att barnet deltar i annan pedagogisk verksamhet. Vi tror på allas rätt att utifrån barnets och familjens bästa göra egna val. På detta sätt så kommer alla vårdnadshavare att få information om vad förskoleverksamhet innebär och vara tvungna att ta ett aktivt val.

Nacka kommun anser att den verksamhet som idag bedrivs inom pedagogisk omsorg är av väldigt hög kvalitet och med hög nöjdhet hos föräldrar och bör även i fortsättningen ges likvärdiga villkor som förskoleverksamhet, något som utredningens förslag motverkar. Om direktinskrivning genomförs anser Nacka kommun att alla barn som inte är inskrivna i förskola eller pedagogisk omsorg ska skrivas in och inte bara vissa grupper av barn som utredningen föreslår.

Detta för att ge alla barn samma möjligheter oavsett bakgrund.

Obligatorisk förskola från 5 års ålder

Nacka kommun avstyrker förslaget på en obligatorisk förskola från fem års ålder i dagsläget. Nyligen har det beslutats om att göra förskoleklassen obligatorisk och vi tycker att det klokaste vore att följa detta samt utvärdera denna förändring innan man tar nästa steg med att sänka skolpliktsåldern ytterligare. Vi vill också göra det lättare för barn i fem-årsåldern att kunna börja i förskoleklass om barnet anses ha rätt förutsättningar för det och att familjen anser att barnet behöver en ökad utmaning för att känna sig stimulerad och komma till sin rätt. Ett förslag om obligatorisk förskola för alla femåringar kan motarbeta denna mer flexibla skolgång.

En obligatorisk förskola för 5 åringar innebär en stor och genomgripande förändring i det svenska skolsystemet. En sådan förändring bör föregås av ett gediget utredningsarbete med en väl genomarbetad konsekvensanalys. Nacka kommun anser att utredningen vare sig utrett frågan tillräckligt eller gjort en fullständig konsekvensanalys av ett införande av elvaårig skolplikt i Sverige. Ett införande av skolplikt vid 5 års ålder påverkar alla barn och vårdnadshavare och då räcker det inte med att basera förslaget på behovet för en liten grupp barn utan att ha provat alternativa vägar.

Fler förskollärare och barnskötare och kompetenshöjande åtgärder

Förslaget om kompetenshöjande åtgärder för personal inom förskolan är bra. Rektorer och huvudmän som verkar i Nacka har framfört synpunkter på brister i dagens barnskötareutbildning och då framför allt inom vuxenutbildningen. Därför är förslaget om ett enhetligt innehåll i utbildningen bra och önskvärd.

Remissyttrande över SOU 2020:67

Kristdemokraterna yrkar att det föreslagna yttrandet över SOU 2020:67 ändras på följande sätt (utgångspunkt i utbildningsenhetens förslag med ändringar markerade med struken respektive blå text).

Yttrande över betänkandet Förskola för alla barn – för bättre språkutveckling i svenska (SOU 2020:67)

Nacka kommun lämnar följande synpunkter gällande förslagen i betänkandet Förskola för alla barn – för bättre språkutveckling i svenska.

Sammanfattning

Nacka kommun instämmer i förslaget om kompetenshöjning för personal i förskolan och förslaget om en enhetlig utbildning till barnskötare.

Nacka kommun anser att en direktinskrivning i förskolan innebär att vårdnadshavare kan uppleva ett obefogat tvång för barn att börja förskola och med största sannolikhet kommer detta att ge vårdnadshavare en förskoleplats som de inte önskar eftersom vårdnadshavaren inte får möjlighet att välja. Ett system där vårdnadshavare aktivt väljer förskola ger bättre förutsättningar för en bra förskoleplacering.

Vidare anser Nacka kommun att förslaget om en obligatorisk förskola från 5 års ålder bör avslås i nuläget. Obligatorisk förskoleklass infördes 2018, och dess långsiktiga effekter på elevernas studieresultat kan inte utvärderas förr än de elever som gått i den obligatorisk förskoleklass gått igenom skolsystemet. Ett införande av skolplikt vid 5 års ålder påverkar alla barn och vårdnadshavare och då räcker det inte med att basera förslaget på ett så pass begränsat underlag som det som hänvisas till i utredningen. Vidare finns det andra mer lämpliga vägar att gå för att nå en ökad integration och förbättra språkkunskaperna hos barn i Sverige.

Kommunen ska informera vårdnadshavare om förskolan genom uppsökande verksamhet

Nacka kommun instämmer i utredningens förslag om vikten att informera och kommunicera med vårdnadshavare vars barn inte är inskrivna i förskolan om rätten till allmän förskola. På vilket sätt det ska ske bör vara upp till varje kommun att avgöra.

Direktinskrivning i förskolan

Direktinskrivning av barn i den allmänna förskolan betyder att förskoleplatser tas i anspråk som eventuellt inte kommer att utnyttjas och dessutom kommer kommunens administration att öka väsentligt. Eftersom den allmänna förskolan är frivillig kan det upplevas som ett tvång att barn direktinskrivs i förskolan. Möjligheten att välja förskola åsidosätts genom direktinskrivning då det finns en risk att det kan upplevas som ett tvång att gå på den förskola där barnet direktinskrivits.

Nacka kommun anser att den bästa vägen för att få fler barn i förskolan och i den förskola som vårdnadshavare önskar är att informera och kommunicera med vårdnadshavare om deras

rätt till allmän förskola och om utbudet av förskolor. Ett system där vårdnadshavare aktivt väljer förskola ger bättre förutsättningar för en bra förskoleplacering.

Om direktinskrivning genomförs anser Nacka kommun att alla barn som inte är inskrivna i förskola eller pedagogisk omsorg ska skrivas in och inte bara vissa grupper av barn som utredningen föreslår. Detta för att ge alla barn samma möjligheter oavsett bakgrund.

Obligatorisk förskola från 5 års ålder

En obligatorisk förskola för 5-åringar innebär en stor och genomgripande förändring i det svenska skolsystemet. En sådan förändring bör föregås av ett gediget utredningsarbete med en väl genomarbetad konsekvensanalys. Ett sådant arbete måste utgå från svenska förhållanden och innefatta en utvärdering av den utökning av skolplikten som genomfördes 2018 och dess effekter över tid. Ett införande av skolplikt vid 5 års ålder påverkar alla barn och vårdnadshavare, oavsett individuella behov eller mognadsgrad, och utgör dessutom en ytterligare inskränkning i familjers självbestämmanderätt. En gedigen utredning är därför av särskild vikt. Nacka kommun anser därför att utredningen vare sig utrett frågan tillräckligt eller gjort en fullödig konsekvensanalys av ett införande av elvaårig skolplikt i Sverige, samt att en sådan utredning inte låter sig göras ännu, med hänsyn till den stora förändring som nyligen genomförts.

Fler förskollärare och barnskötare och kompetenshöjande åtgärder

Förslaget om kompetenshöjande åtgärder för personal inom förskolan är bra. Rektorer och huvudmän som verkar i Nacka har framfört synpunkter på brister i dagens barnskötarutbildning och då framför allt inom vuxenutbildningen. Därför är förslaget om ett enhetligt innehåll i utbildningen bra och önskvärd.